İDİL

Araştırma

ÖĞRETİM ELEMANLARININ FLÜT EĞİTİMİNDE ENTONASYON HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Ümit Bircan BİLGİN[1]
Nezihe ŞENTÜRK[2]

1 Arş. Gör., Karabük Üniversitesi, bircanbilgin(at)karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9415-8922
2 Prof., Gazi Üniversitesi, nezihesenturk(at)gmail.com, ORCID: 0000-0002-9117-4764

Bilgin, Ümit Bircan ve Şentürk, Nezihe. "Öğretim Elemanlarının Flüt Eğitiminde Entonasyon Hakkındaki Görüşleri" idil, 59 (2019 Temmuz): s. 845-850. doi: 10.7816/idil-08-59-02

Öz

Bir müzisyenin sesi doğru yönlendirme ve tonlama becerisi olan entonasyon, çalgı çalımında başarıyla aşılması gereken önemli noktalardan biridir. Seslerin doğru frekanslarda üretilmesi olarak da düşünülebilecek olan entonasyon etkili çalgı çalma becerilerinin başında gelmektedir. Bu bakış açısıyla araştırma; Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Ana Çalgı Flüt ders içeriklerinde entonasyon yeri ile öğretim elemanlarının flüt eğitiminde karşılaştıkları entonasyon problemlerini tespit edip bu problemleri anlamlandırmak ve çözüm önerileri getirmek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada verileri toplamak amacıyla Türkiye'nin farklı kurumlarında flüt dersi veren 15 öğretim elemanına anket tekniği kullanılarak sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri ile tablolaştırılmış, açık uçlu sorular ise "içerik analizi tekniği" kullanılarak yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlara dayanarak entonasyonun geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: flüt, flüt eğitimi, entonasyon, çalgı eğitimi

Makale Bilgisi
Geliş: 3 Haziran 2019 *Düzeltme: 7 Temmuz 2019* *Kabul: 28 Temmuz 2019*
DOI: 10.7816/idil-08-59-02

© 2019 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Flüt, nefesin doğrudan etkili olduğu tahta nefesli çalgılar ailesinden bir enstrümandır. Tarihte kemikten ve şeker kamışından yapılmış örneklerine rastlayabileceğimiz flüt, zaman içerisinde bir çok değişime uğramış ve günümüz müzik anlayışına uygun bir şekilde gelişmiştir.

"1800'lü yılların flüt çalgısı açısından önemi çok büyüktür. Çalgının delik sayısı bu dönemde sekize çıkarılmıştır. Alman flüt virtüözü ve çalgı yapımcısı olan Teobald Boehm (1794-1881) flüte bugünkü mekanizmasını kazandırmış ve çalgının daha yüksek bir tona sahip olmasını sağlamış ayrıca çalıcının daha kolay ve hızlı çalabilme ihtiyacını karşılamıştır. Alman flütçü Boehm çalgıyı daha kolay çalınabilir hale getirip flüt tonunu yükselterek ses kalitesini arttırmayı hedeflemiş, 1846-1847 yılları arasında yeni bir mekanizma ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma sonucunda başlık, gövde ve kuyruk olmak üzere üç bölümden oluşan çalgının yeni halinde ağızlığı kalkık olan başlık kısmı, ana perdelerin bulunduğu orta kısım ve sağ elin küçük parmağı için perdelerin bulunduğu kuyruk kısmı bulunmaktadır. Boehm'in kendi adıyla da anılan bugünkü modern mekanizma ile ses kalitesi artmış, kromatik notaların çalınışı daha kolay hale gelmiş ve tüm sesler aynı düzeyde tutularak güzel bir ton ortaya çıkmıştır". (Üstün 2012:106)

Toff'a gore; çalgı eğitiminin bir boyutu olan flüt eğitimi, öğrencide, flüt çalmayı öğrenme, flüt çalmayı geliştirme, flüt çalma ile ilgili teknik bilgi ve beceri kazanma, flütü etkili bir şekilde kullanma davranışlarını gerçekleştirecek biçimde programlanıp yürütülür. "Flüt eğitimi, öğretmen ile öğrencinin iletişim ve etkileşim içerisinde gerçekleştirdiği planlı ve programlı bir eğitim sürecidir". Bu süreçte öğrenci flüt çalma ile ilgili teknik bilgi ve beceri kazanmanın yanı sıra müzik dinleme, müziği anlama, çalgısıyla yeni müzikler oluşturma, yaratıcılık yönünü geliştirme gibi müziksel davranışlar oluşturmakta ve geliştirmektedir (Önder 2013:154).

Flüt çalımında güzel ve doğru ses üretimi için dikkat edilmesi gereken hususların en başında nefes gelmektedir. Nefes, çalıcının en temel malzemesidir ve onu en iyi şekilde alıp kullanmayı bilmek ilk görevlerden biri olmalıdır. Flüt öğrenmeye yeni başlayan bir birey için doğru ses çıkarmak ilk amaç olmalıdır. Bu amaca ulaşmak uzun ses üfleme çalışmalarıyla gerçekleşmektedir. İlk adımda birey flütü el yordamıyla dudağına yerleştirip ses çıkarmaya çalışmalıdır (Dural 2007:19).

Flüt eğitiminde de diğer çalgı eğitimlerinde olduğu gibi çalgı çalmaya ilişkin teknik ve müzikal davranışları öğrenciye kazandırmak, flüt çalmaya yönelik davranışları geliştirmek, doğru ve etkili bir çalgı çalma becerisine ulaşmak hedeflenmektedir. Bu hedefleri gerçekleştirmek için hangi metotların kullanıldığı, metotların yeterliliği ve içerdiği teknik özellikler önemlidir (Eke 2015:90).

Çalgı metotları, çalgı öğretiminde başlangıç aşamasından itibaren kullanılan, kolaydan zora doğru tutarlı bir eğitsel çizgi içeren, nota örnekli kitaplarıdır (Say 2002:124).

Etüt, müzik eğitiminde belirli zorlukları yenmek üzere hazırlanan çalışma parçasıdır. Çalgı tekniğini ustalık düzeyinde geliştirmeyi öngören, aynı zamanda müzikal değerlere de ağırlık veren, araştırmacı nitelikte olgun araştırma parçalarıdır (Say 2002:189).

Tüm bu çalışmalar eşliğinden, flütten temiz ve doğru ses çıkarmak amaçlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan bir tanesi de entonasyondur.

Entonasyon, ses yüksekliğinin doğru olması, bir eserin seslendirilmesinde perdeleri şaşmaz bir kesinlikle verebilmek; sesleri doğru çıkartmaktır. Latince "Tek doğru ses", İngilizce, Fransızca, Almanca ve İspanyolca, yazım değişikliği ile intonation'dır (Say 2002:180). Ses ya da çalgı müziği topluluğunda, sanatçıların perdeleri doğru şekilde seslendirmesidir (Say 2002:260). Flüt eğitiminde entonasyon konusu ve entonasyon çalışmaları düşünüldüğünde konu ile ilgili yeterli çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir.

2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada; öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda; flüt eğitiminde karşılaştıkları entonasyon problemlerini saptamak ve bu problemlere çözüm önerileri getirmek amaçlanmıştır.

Bu araştırmada; entonasyon konusunun mevcut programlardaki yerini, önemini ve flüt eğitimcilerinin görüşleri doğrulutusunda eğitim sürecinde entonasyon algısının gelişimine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma, flüt eğitimcilerinin görüşlerini ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Bütün bu yaklaşımlar çerçevesinde araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, ana çalgı flüt ders içeriklerinde entonasyon konusuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu problemin çözümüne yönelik alt problemler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

-Öğretim elemanlarının görev yapmakta oldukları kurumlardaki programlarda entonasyon için ayırılan süre nedir?
-Öğretim elemanlarının Entonasyon için ayırdığı süre nedir?
-Öğretim elemanlarının Entonasyon konusu için kullandığı kaynaklar nelerdir?
-Öğretim elemanlarının Entonasyon gelişimi için kullandığı özgün yöntemler nelerdir?

3.Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda; flüt eğitiminde karşılaştıkları Entonasyon problemlerini saptamak ve bu problemlere çözüm önerileri sunmayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın amacı ve problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik toplanan veriler tablolaştırılmış, açık uçlu sorulardan oluşan 4. Alt probleme ait verilere yönelik içerik analizi yapılmış, birbirleri ile uyum, benzerlik, bakımından karşılaştırılmış ve bulgulara ulaşılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'de eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarında ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde Ana Çalgı / Bireysel çalgı Flüt alanında görev yapmakta olan 34 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, yine Türkiye'de eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarında ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde görev yapmakta olan ve ulaşılabilen 15 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

3.3 Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler 15 öğretim elemanından anket / soru cevap yöntemi ile elde edilmiştir.

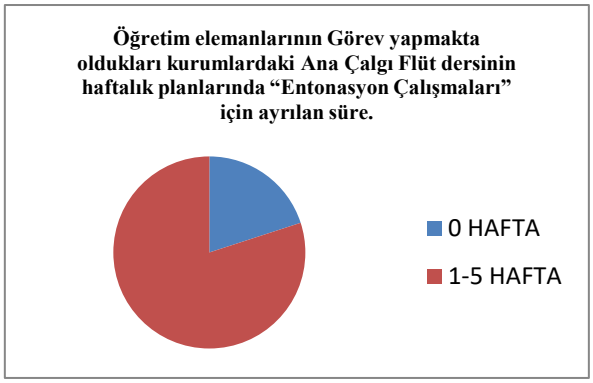
3.4 Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Araştırmanın amacı ve problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik toplanan veriler tablolaştırılmış, içerik analizi yapılmış, birbirleri ile uyum, benzerlik, bakımından karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın probleminin çözümüne yönelik öğretim elemanları görüşlerine yer verilmiştir .

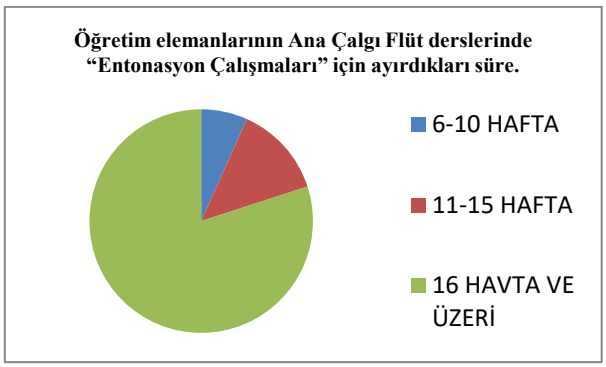
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar



Tablo 1. Öğretim elemanlarının görev yapmakta oldukları kurumlardaki programlarda entonasyon için ayırılan süre nedir?

Tablo 1 'de görüldüğü gibi; flüt eğitiminde önemli bir yeri olmasına rağmen şu an uygulanmakta olan programların %20'sinde entonasyon konusu hiç yer almaz iken %80'inde ise 1-5 hafta arasında yer almaktadır. Mevcut programların ders içerikleri ve haftalık planları belirlenirken temel beceriler ve teknik çalışmalar ile ilgili kısımların yeterince dikkate alınarak oluşturulmadığı sonucuyla karşılaşmaktayız.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

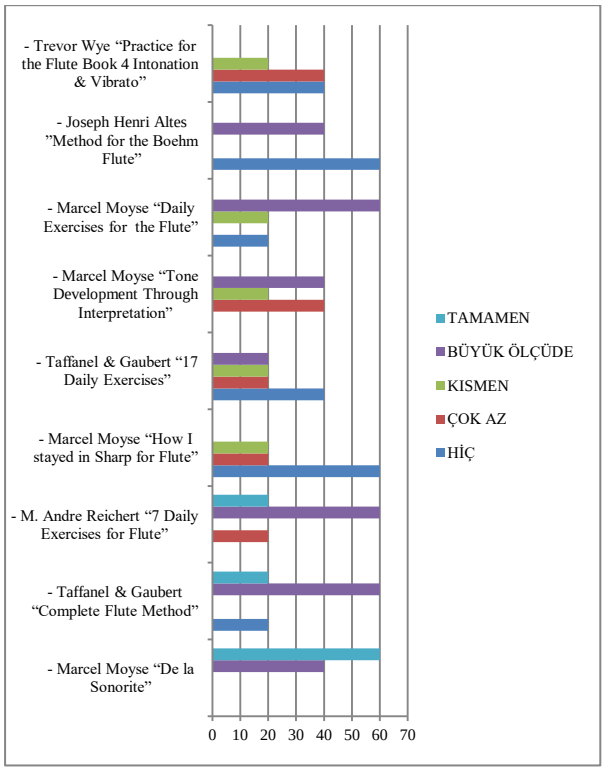


Tablo 2. Öğretim elemanlarının Ana Çalgı Flüt derslerinde "Entonasyon Çalışmaları" için ayırdıkları süre.

Tablo 2'de görüldüğü gibi; mevcut programlarda daha

az yer almış olsa da entonasyon konusuna öğretim elemanlarının bir çoğu daha fazla süre ayırmaktadır. %80 oranında öğretim elemanlarının 16 hafta ve daha fazla süre ayırdıkları gözlemlenmiştir. Öğretim elemanlarının vermiş oldukları cevaplardan anlaşıldığı üzere; mevcut programların içerikleri dersin gerekliliklerini karşılamadığı durumlarda, öğretim elemanları gerekli konular ile ilgili tedbirler almaktadır. Entonasyon konusunun var olan ders programlarında yer aldığından daha fazla işlenmesi de bu duruma örnek teşkil etmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar



Tablo 3. Öğretim elemanlarının entonasyon konusu için kullandıkları kaynaklar.

Tablo 3'de görüldüğü gibi; öğretim elemanları kendilerine sorulan 9 farklı kaynağı derslerinde ne kadar kullandıklarını; Marcel Moyse "De La Sonorite" % 60 Tamamen, % 40 büyük ölçüde, M. Andre Reichert "7 Daily Exercises for Flute" % 60 büyük ölçüde, % 20 tamamen, % 20 çok az, Taffanel & Gaubert "Complete Flute Method" % 60 büyük ölçüde, % 20 tamamen, % 20 hiç şeklinde cevaplamışlardır. İlgili alanda Entonasyon çalışmaları için yazılmış olan Trevor Wye "Practice for the Flute Book 4 Intonation & Vibrato" ise % 20 kısmen, % 40 çok az, % 40 hiç cevapları ile en az kullanılan kaynak durumundadır. Teknik çalışmalarda kullanılan kaynaklar ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenmektedir. Entonasyon konusunda yaşanılan problemlere çözüm üretmek amacıyla "Entonasyon" çalışmalarına ve "Entonasyon" algısını geliştirmek için gerekli temel teorik bilgi ve yaklaşıma sahip kaynakların kullanılması, var olan problemlerin çözümü için farklı bir bakış açısı yaratabilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretim elemanlarının Entonasyon konusu için kullandığı özgün yöntemler nelerdir?

Açık uçlu sorulardan oluşan 4. alt probleme ait verilerin; içerik analizi, birbirleri ile uyum, benzerlik, bakımından karşılaştırılması ile elde edilen bulgular.

4.4.1. Flüt çalışma sürecindeki her uzun ses çalışması aynı zamanda entonasyon çalışması olarak düşünülmelidir.

4.4.2. Teknik veya müzikal olan her çalışma Akort Aleti (tuner) ile gerçekleştirilmelidir.

4.4.3. Doğru nefes ve doğru dudak pozisyonunun entonasyona etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

4.4.4. Eser çalışmalarına hazırlık olarak ilgili ton ile ilişkili uzun ses, gam ve arpej çalışmalarına önem verilmelidir.

4.4.5. Entonasyonun gelişimine katkı sağlaması bakımından eserlerin eşlikli çalınmasına önem verilmelidir.

4.4.6. Flüt eğitimine başlangıç aşamasında entonasyon çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Güzel Sanatlar liselerinde 4 yıl eğitim almış ve entonasyon problemlerinin farkında olmadan flüt çalan birçok öğrenci ile karşılaşılıyor ve kemikleşmiş olan problemleri çözmek oldukça zaman alıyor. Bu ve buna benzer problemlerin oluşmaması için Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapmakta olan Flüt Öğretmenlerinin de Entonasyon konusuna önem vermeleri gerekmektedir.

Flüt eğitiminde kullanılan kaynakların bir çoğu Flüt'te temel beceriler kazandırırken farklı teknik çalışmaları da benzer kalıplar üzerinden tekrar etmeyi amaçlamaktadır. Özenle yapılan her çalışmanın temel becerileri kazandırıp, geliştirirken; hem teknik hem de müzikal becerilere de katkı sağlaması beklenir.

Öğrencilerden becerilerini geliştirmelerini beklerken; yaptıkları çalışmaları neden-sonuç ilişkisi kurarak anlamlandırmaları ve disiplinle tekrar etmeleri; başarı oranını arttıracaktır.

5. Sonuç

Çalgı eğitimi Türkiye'deki mesleki müzik eğitiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının Flüt Eğitiminde Entonasyon hakkındaki görüşleri de dikkate alındığında lisans düzeyinde mesleki eğitim veren kurumlarda ve bu kurumlara alt yapı sağlayan Güzel Sanatlar Liseleri^nde karşılaşılan ortak problemlerden biri flüt eğitiminde entonasyon problemidir. Flüt eğitimcilerinin görüşlerinden de anlaşıldığı gibi, bahsi geçen eğitim-öğretim programlarının bazılarında doğrudan amaç bazılarında ise belirlenen amaçlar doğrultusunda elde edilen kazanımlar içerisinde yer alan entonasyon konusu, her çalgı için önemli olmakla birlikte; tahta nefesli ailesinin bir üyesi olan ve Türkiye'de mesleki müzik eğitiminde yaygın olarak kullanılan bir çalgı olması bakımından flüt ve flüt eğitimi için fazlasıyla önem arz etmektedir. Doğru ses üretme alışkanlığı bir bütün olarak çalgı eğitimi özelinde, müzik eğitimi genelinde yeni kuşaklara aktarımı bakımından temel teknik ve müzikal çalışmaları temsil ederken, bireyin disiplin içerisinde çalışma alışkanlığını da geliştirmeye özendiren ve katkı sağlayan önemli bir konudur. İleride yapılması muhtemel olan öğretim planlarında, ana çalgı ders içerikleri hazırlanırken her çalgı için ihtiyaç duyulan temel çalışmaları ve bu çalışmalar doğrultusunda belirlenecek amaç ve kazanımların alan çalışmalarıyla berlirlenip iyiliştirilmesi. Kullanılan ve kullanılması muhtemel kaynaklara ulaşımın kolaylaştırılması, Türkiye'de çalgı ve müzik eğitimi alanlarına önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynaklar

Dural, Tuğçe. Yan Flüt Eiğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi ve Diyafram Nefesinin Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yan Flüt Dersi Öğretim Programlarındaki Yeri. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007: 19.

Eke, Yucan. «Güzel Sanatlar Liseleri Flüt Eğitiminde Kullanılan E. Köhler Op. 33 Etüt Kitaplarının Flüt Konçertolarına Uygunluğu.» İdil (2015): 90.

Önder, Gülten Cüceoğlu. «Flüt Eğitiminde Nefes Tekniği.» Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2013): 154.

Say, Ahmet. Müzik Sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2002: 124, 180, 189, 260.

Üstün, Emre. «Flüt Eğitiminde Temel Beceriler ve Dil Teknikleri.» İdil (2012): 106.

İDİL

INSTRUCTORS' OPINIONS ABOUT INTONATION ON THE FLUTE EDUCATION

Ümit Bircan BİLGİN
Nezihe ŞENTÜRK

Bilgin, Umut Bircan ve Nezihe Şentürk. "Instructors' Opinions About Intonation on The Flute Education"
idil, 59 (2019 Temmuz): s. 845-850. doi: 10.7816/idil-08-59-02

Abstract

"Intonation" which is a musician's ability to sway and toning the sound, one of the important points should be successfully passed beyond. "Intonation" which can be thought as creating the sound on the correct frequencies is the leading skill of correct and effective playing. In this view of perspective, this research aims to; define the position of the "Intonation" at curriculums of Divisions of Music Education and Music Departments of Fine Art Faculties in Universities in Turkey and identify Flute instructors's experienced problems on the Intonation of the Flute Education, enlighten these problems and offer solutions. 15 instructors teaching Flute at different institutions of Turkey were asked questions by questionnarie to collect data. Acquired data were charted by means of percentage and frequency values, open ended questions were commented by content analysis technique belonged to collected data. Recommends based to the obtained results for improving the "Intonation" are presented.

Keywords: Flute, Flute education, Intonation, Instrument education